Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

İmparator I. Nikolay'ın Dünü Bugünü

Osman YILMAZ
Doktora Öğrencisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih ABD · osmanyilmaz447534@gmail.com · ORCID https://orcid.org/0009-0007-1955-4125

Osman Yılmaz. "İmparator I. Nikolay'ın Dünü Bugünü". ulakbilge, 99 (2026/2): s. 138–148. doi: 10.7816/ulakbilge-14-99-01

ÖZ

Fransız işgalinin getirdiği ekonomik sarsıntılar ve İmparator I. Aleksandr'ın ölümü Rusya İmparatorluğu'nda sıkıntılı bir süreci başlatmıştır. Avrupa'daki özgürlükçü düşüncelerin Rusya'ya sirayeti, gizli örgütlenmelerin yaygınlaşmasına ve özellikle eğitimli kesimler arasında muhalif fikirlerin güçlenmesine zemin hazırlamıştır. 14 Aralık 1825'te Senato Meydanı'nda I. Nikolay'ın tahta çıkışı sırasında patlak veren Dekabrist Ayaklanması, imparatorluk yönetiminin güvenlikçi ve otokratik bir doğrultuda yeniden şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Bu çalışma, İmparator I. Nikolay dönemini üç aşamalı bir çerçeve içinde ele almaktadır. İlk aşamada, Dekabrist Ayaklanması sonrasında tesis edilen otokratik devlet yapısı ve siyasal baskı mekanizmaları incelenmektedir. İkinci aşamada, serflik sistemi ile birlikte mali, idari ve entelektüel yapıda ortaya çıkan ekonomik ve düşünsel gerileme tartışılmaktadır. Üçüncü aşamada ise Rusya'nın İran, Osmanlı ve Türkistan yönündeki yayılmacı dış politikası ile bu sürecin doruk noktasını oluşturan 1853–1856 Kırım Savaşı analiz edilmektedir. Makalede, I. Nikolay dönemi yalnızca baskıcı bir yönetim olarak değil, Rusya'nın modernleşme sürecinde çelişkili bir kurumsal miras bırakan tarihsel bir dönem olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: I. Nikolay, Dekabrist Ayaklanması, Otokrasi, Serflik, Kırım Savaşı, Rusya İmparatorluğu.

Giriş

İmparator I. Nikolay dönemi genellikle karamsar bir gericilik, umutsuz bir durgunluk dönemi olarak anılır. İmparator I. Nikolay; "devrim terbiyecisi", "Avrupa'nın jandarması", "Dekabristlerin gardiyanı", iflah olmaz bir disiplinci ve despotik bir aydınlanma figürü olarak nitelendirilmiş; hatta Rusya'yı otuz yıl boyunca boğan bir "boğa yılanı" metaforuyla anılmıştır (Tarasov, 2007, s. 4). Dönemin entelektüel atmosferini yansıtan çarpıcı bir değerlendirme, Çarlık edebiyat tarihçisi Alexander Vasiliyeviç Nikitenko'nun (1804–1877) günlüklerinde yer alır. Nikitenko, I. Nikolay'ın ölümünün ardından şaşkınlığını şu sözlerle dile getirmiştir: "İmparator Nikolay'ın bizden, çocuklarımızdan ve hatta torunlarımızdan daha uzun yaşayacağına inanıyordum. İtiraf etmek gerekirse Rusya imparatorluğu tarihinin uzun ve sevimsiz bir sayfası (ölümüyle) son kelimesine kadar tamamlanmış oldu" (aktaran Seton-Watson, 1967, s. 279).

I. Nikolay dönemini üç döneme ayırmak mümkündür. İlk dönem olan 1825–1830 yılları arasında imparator, tahttan indirilme korkusuyla sınırlı bazı yeniliklere yönelmiştir. Bu yönelimler sayesinde hem kendi konumunu sağlamlaştırmayı hem de kamuoyunu oyalamayı hedeflemiştir. İkinci dönemde, 1830'da Fransa'da patlak veren devrimci özgürlük hareketlerinin Rusya'ya sirayet etmesini engellemek amacıyla otokratik yönetim giderek sertleşmiş ve bu süreç 1848'e kadar devam etmiştir. Üçüncü dönem ise 1848'den imparatorun 1855'teki ölümüne kadar uzanmaktadır. Son döneminde otokrasisi, özgürlük fikirlerine karşı en katı biçimine ulaşmıştır. Bu süreçte Rusya'da tam bir polis ve jandarma yönetimi tatbik etmiştir (Kurat, 1993, s. 322).

Bir başka eser, şu şekilde üç bölüme ayırır: İlk yılları olan 1825'ten 1830–1831 yılına kadar uzanan süreç, imparatorun görevini öğrendiği ve gelecekteki adımlarını planladığı dönemdir. 1831'den Avrupa'nın devrimlerle sarsıldığı bir başka yıl olan 1848 yılına kadar uzanan süreç, yerleşik (oturmuş) sistemin kendini gösterdiği ikinci dönemidir. İmparator I. Nikolay'ın son yedi yılı ise (1848–1855) Rus hükûmetinin eski rejime yönelik tüm iç tehditleri önlemek ve dışarıdaki zorluklarla başa çıkmak için çabaladığı üçüncü dönemdir (Riasanovsky, 1969, s. 184). Rus halkı onu bir tiran olarak eleştirmiş; baskıcı bir hükümdar olmasının nedeni olarak da I. Nikolay'ın Rusya'nın sınır tanımayan hükümdarı olma çabası gösterilmiştir (Tarasov, 2007, s. 4).

I. Nikolay dönemini belirleyen iki temel tarihsel kırılma noktası 14 Aralık 1825 Dekabrist Ayaklanması ile 1853–1856 Kırım Savaşı'dır. Özellikle Kırım Savaşı'nın yarattığı askeri ve diplomatik yenilgi, dönemin tarihsel algılanışında belirleyici olmuştur. Bazı tarihçilerce bu savaş yaşanmasaydı I. Nikolay döneminin bugün çok daha farklı değerlendirileceği ileri sürülmüştür (Andreyeva ve Vıskoçkov, 2011, ss. 8–9). Mutlak monarşi ile

Makale Bilgisi:
Geliş: 3 Mart 2026 Düzeltme: 5 Nisan 2026 Kabul: 30 Nisan 2026

© 2026 ulakbilge. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY) 4.0 lisansı ile yayımlanmıştır.

yönetmesine rağmen Nikolay yapıcı bir devlet adamı olarak anılmıştır. Düzenli (kurallı) bir devlet çerçevesi ilk defa I. Nikolay döneminde oluşturulmuş ve bu oluşum sayesinde II. Aleksandr'ın reformlarına zemin hazırlanmıştır (Hosking, 2001, s. 266).

Bu makalenin birinci bölümünde İmparator I. Nikolay'ın Dekabrist Ayaklanması karşısındaki tutumu ve bu isyan sonrasında tesis ettiği otokratik devlet düzeni ele alınacaktır. İkinci bölümde Rusya İmparatorluğu'nun Avrupa'nın gerisinde kalmasının ekonomik nedenleriyle birlikte entelektüel gerilemenin dinamikleri tartışılacaktır. Üçüncü bölümde ise imparatorun dış politikası ve Kırım Savaşı sürecinde bu dönemin sona erişi analiz edilecektir.

Birinci Dönem: Dekabrist Ayaklanması ve I. Nikolay'ın Otokrasisi

Fransız işgalinin getirdiği ekonomik sarsıntılar, İmparatorluk rejimine karşı uzun süredir devam eden gizli örgütlenmeler ve bunun yanı sıra İmparator I. Aleksandr'ın ölümü Rusya İmparatorluğu'nda meşakkatli bir dönemin başlamasına neden olmuştur. I. Aleksandr'ın kardeşi, I. Pavel ve Mariya Fydorovna'nın oğlu olan, büyükannesi II. Katerina'nın sarayında, 25 Haziran 1796'da dünyaya gelen I. Nikolay, kısa süren taht mücadelesinin ardından 14 Aralık 1825'te Rusya tahtına çıkmıştır (Tsamutali, 2007, s. 22). İmparator I. Nikolay, devlet yönetimi veya siyasi alanda herhangi bir tecrübe edinmeden, tahtı devralmaya hiç hazır olmadığı bir dönemde Rusya tahtına çıktığını ifade etmiştir (Lucewicz, 2018, s. 194).

14 Aralık 1825'te yeni imparatora bağlılık yemini edilirken Moskova alayına bağlı bir tabur ile bazı grenadier ve deniz piyadelerinden oluşan askerler İmparator I. Nikolay'a yemin etmeyi reddetmişlerdir. Sayıları 3000 bulan isyancılara karşı I. Nikolay kendine sadakat yemini eden 9000 askerle karşılık vermiştir (Seton-Watson, 1967, s. 195). Toplanan 3000 askerin, diğer taht varisi Konstantin'in serfliği kaldıracağı ve askerlerin hizmet şartlarını iyileştireceği fikrini ortaya atan kendi komutanlarınca kasıtlı olarak kandırıldığı ifade edilmiştir. I. Nikolay Petersburg Valisini isyancıları durdurması için göndermiş; valinin öldürülmesi üzerine İmparatorun top atışı emri vermesiyle ayaklanma son bulmuştur (Hosking, 2001, s. 263).

Mevcut yönetim biçiminde köklü bir değişim yapma arzusunda olan İmparator karşıtı asilzade subay ve Rusya aydınlarının girişmiş olduğu, Aralık ayında yapılmasından dolayı ismini Rusçadaki ay isminden alan Dekabrist Ayaklanması, İmparator I. Nikolay tarafından kanlı bir şekilde bastırılmıştır. M.M. Popov o günü hatıralarında, hiçbir kural tanımayan Rusya Polislerinin, yaralı ve ölenleri yağmalamaya başladıklarını aktarırken, Petersburg Polis Şefi Şulgin'in emriyle Neva Nehri kıyısında bir çukur açılarak ölenler ile yaralananları bu çukurlara attıklarını yazmıştır. Bu durum nedeniyle kaçmayı başaran yaralı isyancıların yaralarını herhangi bir doktora göstermekten korkarak, yardım almadan öldüklerini ifade etmiştir (Fedorova, 1988, s. 21).

Dekabrist Ayaklanması Rus tarihinde Çarlık rejimine karşı ortaya çıkan ilk gösteri ve silahlı ayaklanma olmuştur (Kurat, 1993, ss. 317–318). Bu isyan subaylar tarafından gerçekleştirilen ilk ve son isyan olmuştur. Bundan sonra ordu İmparator I. Nikolay'a sadık kalmıştır (Seton-Watson, 1967, s. 196). Dekabrist Ayaklanması Rusya'nın evriminde kritik bir dönemin başlamasına neden olmuştur. İsyancı subay ve askerlerin kendilerini yetiştiren imparatorluk ile hizmet etmek istedikleri halk arasında ikilemde kalmaları, tutarlı bir siyasal yol çizememelerine yol açmıştır (Hosking, 2001, s. 264).

Dekabrist Ayaklanması İmparator Nikolay'ın tabiatını sınamakla kalmamış aynı zamanda İmparatorun ilerideki eylemlerinin şekillenmesinde önemli bir etkiye sahip olmuştur (Tarasov, 2007, s. 6). İmparator Nikolay özellikle imparatorluğun büyük bir kısmını taşrada yönetmeleri için güvendiği toprak sahibi soylular tarafından çıkan bu isyan karşısında dehşete düşmüştür (Hosking, 2001, s. 264). İmparator I. Nikolay bu olayın ardından herkesten mutlak ve sorgusuz itaat talep etmiş, yakaladığı veya duyduğu her türlü suçu cezalandırmayı bir ilke haline getirmiştir (Riasanovsky, 1969, s. 207).

İmparatorun bürokratlara ve soylulara güvenmemesi monarşi düzeni içerisinde var olan bakanlıkların yanına kendi kişisel şansölyeliğini kurmasına neden olmuştur. Bu departmanın en önemlisi olarak kamu hizmeti müfettişliği adı altında kurulan Üçüncü Daire gizli polis teşkilatıydı. Bu kurumun görevleri arasında Dekabristleri ortaya çıkarmak ve adaletsizlikleri düzeltmek yer alıyordu; bu konuda nasıl bir yol izleyecekleri kendilerine bırakılmıştır (Hosking, 2001, s. 265). Nikolay'ın isyan hakkında kanıt toplamak için kurduğu gizli polis teşkilatı, 600 kadar kişiyi sorgulamış, bunlardan 121 hakkında özel bir mahkeme tertip edilmesini sağlamıştır. Mahkeme sonunda, 5 kişi ölüm cezasına, 31 kişi ağır işçilik cezası ile Sibirya'ya ömür boyu sürgüne, 85 kişi ise kısa süreli hapis cezasına çarptırılmıştır (Seton-Watson, 1967, s. 196). Dekabrist Ayaklanması Rus aristokrasisinin parlak devrini sona erdirmiştir. Birçok İmparator karşıtı Sibirya maden ocağına sürgüne gönderilmiş, askerî düzen İmparator I. Nikolay'ın insafına bırakılmıştır (Gerşenzon, 2001, s. 9).

Dekabrist Ayaklanması sırasında muhbirlik yapanlar bizzat İmparator tarafından terfi ettirilmiştir. Örneğin M. Arkadiy İvanoviç bugün Nijni Novgorod sınırları içerisinde yer alan Vyatka'daki piyade alaylarının kaptanıyken, Dekabrist Ayaklanması sırasındaki yardımları ve İmparatora bağlılığının hediyesi olarak Kafkas Kolordusunun Alay Komutanı olarak ödüllendirilmiştir (Tsamutali, 2007, s. 171). Ayrıca İmparatora yakın olanlar istedikleri gibi Rus makamlarında hareket etmiştir. Yine vasfı olmamasına rağmen Rus Jandarma şefi ve gizli polis teşkilatı şefliği yapmış olan Kont Benckendorff mahkeme kararlarını bozabilmiş ve başta siyasi suçlular olmak üzere her şeye kesin bir şekilde müdahale edebilmiştir (Gerşenzon, 2001, ss. 9–10). Hükümetin tüm bunlardan haberdar olmasına karşın, İmparator I. Nikolay ve memurları, I. Nikolay'ın istediği düzen üzerine

disiplinli bir şekilde sürdürülmesinin önemini vurgulamaya devam ettikleri gibi, tüm muhalefeti ve hoşnutsuzluğu herhangi bir kanun gözetmeksizin amansızca cezalandırmışlardır. Otokrasi İmparator I. Nikolay yönetiminin ideal biçimi olarak kabul edilmiştir (Riasanovsky, 1969, s. 101). Örneğin; Üniversitede hukuk dersleri veren N. M. Korkunov; Rus hukuk felsefesinde İmparatorluk içerisinde adaleti sağlamaktan ziyade var olan Monarşik düzeni sağlamak olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca jandarma şefliğinden Üçüncü Daire Polis Şefliğine atanan Kont Benckendorff da bu konuya ışık tutan katı bir söylemde bulunmuştur: "Kanunlar astlar için yazılır, otorite (yetkililer) sahipleri için değil" (aktaran Pipes, 1974, s. 290).

Dekabrist Ayaklanması İmparator Nikolay'ın 1785 tarihli II. Katerina döneminden beri devam eden "soylular şartı" ilkesini değiştirmesine de neden olmuştur. Soyluluk Şartına göre devlet memurlarının II. Katerina döneminde, Devlet hizmetinde yedi yıl görev yapmaları istenmiş, daha sonra oğlu Pavel tarafından soyluluk rütbesi için hizmet süresi üç yıla düşürülmüştü. Bu durum soylu bürokratların çoğalmasına ve devleti tehdit edeceği düşüncesinin hâkim olmasına yol açmıştır. I. Nikolay kalıtsal soyluluk rütbesini en üst 5 veya 4 rütbeyle sınırlandırmıştır (Pipes, 1974, s. 135). I. Aleksandr ve I. Nikolay, hizmetlerindeki valileri her zaman soylulara karşı kişisel ve doğrudan temsilcileri olarak gördüler ve desteklediler. Bu şekilde Soyluların, rolünü, gücünü ve etkisini azaltmayı başardılar. Bu durum Rus soylularının statüsünde önemli bir dönüşümü engelledi (Raeff, 1966, s. 101). Nikolay'ın 1831 tarihli kanunnamesi ile '100' serf veya daha fazlasına sahip olan soylular hükümet meclislerine kabul edildi. Bu şekilde İmparator Nikolay, İmparatorluktaki soylu ayrıcalıklarını monarşik bir devlet kontrolü altında kısıtlayan ve düzenleyen önemli bir adım atmıştır. Soyluların sayısı arttıkça Nikolay'ın tasfiyeleri artmıştır (Pipes, 1974, ss. 178–181). Soylu elitlerin ve devlet bürokratlarının birbirlerine karşı güvensizlikleri, bürokratların Batının fikirlerine karşı duydukları şüphe ile buna bağlı olarak statülerini kaybetme korkusu birleşimi engellemiştir. Bürokratik soylu kesimi merkezileşmeyi ve tekdüzeliği kabul ederek İmparatorun sadık hizmetkarları olarak devam etmişlerdir. Bu sayede otokrat mutlak iktidarını korumuştur. Ayrıca Nikolay soyluları bir devlet hizmet sınıfı olarak görmüştür. Hizmet etmeyen soyluyu ya şüpheli ya da aşağılık bir kimse olarak belirtmiştir (Raeff, 1966, s. 106). Bu sayede İmparator, taşra yönetimi içerisinde kendisine karşı güçlü bir kesimin oluşmasını önlemiştir.

Napolyon'un düşüşü sonrası Rusya; Avusturya, Prusya ve Britanya ile aynı seviyede kabul edilmişti. Bu da Rusya'nın kendi kimliğini yaratma gayesine dönüşmüş, ancak bu durum Rusya'nın Batıyla olan gergin ilişkisini daha da kötüleştirmiştir (Himmelman, 2015, s. 19). İmparator I. Nikolay, Avrupa'daki devrimci ve ulusal kurtuluş hareketlerini reddettiği gibi, Monarşi sonrasında Avrupa'da sıkıntıların baş göstereceğini ifade etmiştir (Vıskoçkov, 2003, s. 337).

21 Mart 1848'de Avrupa'da başlayan devrim düşüncelerine karşı I. Nikolay soylulara bir mütalaa yaparak onların güvenlerini kazanmak istemiştir. Avrupa'daki devrim hareketliliğini yakından tanımak için kendine tabi kimseleri gönderen İmparator, soylu sınıfın ona bağlılıklarını eksiksiz olarak göstermelerini istemiştir (Gerşenzon, 2001, ss. 18–19). Aynı yıl yayımladığı manifesto ile Rusya'nın devrim güçlerine karşı konumlandığını ilan etmiş; devrimlerin bastırılmasında oynadığı rolle "Avrupa'nın jandarması" imajı pekişmiştir (Seton-Watson, 1967, ss. 274–275).

Bu çerçevede I. Nikolay saltanatı, bir yandan Rusya içindeki Batı etkilerini ortadan kaldırmaya diğer yandan Rusya'yı siyasi olarak tanımlamak için Batı standartlarını kullanmaya adanmış bir dönem olarak nitelendirilebilir. I. Nikolay eski rejimin koruyucularından biri olarak Avrupa'daki rolünü kabul ederken, aynı zamanda belirgin bir Rus kimliği oluşturarak kendini Avrupa'dan uzaklaştırdı (Himmelman, 2015, s. 19). Monarşi düzenini koruyabilmek adına Ulusallığın (Rus Milliyeti) düşünsel ve siyasal bir odak noktası hâline gelmeye başlaması, İmparator I. Nikolay'ın döneminde başlamıştır. Nikolay, seleflerinin Batıcı eğilimlerini ve liberal politikalarını tersine çevirdi ve yönetimde "Rusların erdemleri ve yüceliği, Rus tarihi, kurumları ve dili" üzerinden hareket etmiştir (Beaujeu Dufour, 2023, ss. 20–21).

I. Nikolay saltanatında Rus milliyetçiliğinin oluşma süreci, 2 Nisan 1833'te Eğitim Bakanı Sergey Uvarov'un tasarladığı Resmî Milliyet[1] doktrininin bir hükümet politikasına dönüşmesiyle belirginleşmiş ve Rus

[1]Resmi Milliyet savunucuları Romantik ve hanedanlık terimine bağlı savunmacı bakış açısı etrafında şekillenmiştir. Hanedan merkezli bakış açısı, doğrudan I. Nikolay tarafından ve aynı zamanda hükümetinin ve sarayının çoğu üyesi tarafından temsil edilmiştir. Romantik kanat ise Moskova profesörleri Şevırev ve özellikle Pogodin tarafından yönlendirilmiş; bu grupta Tyutçev'in yanı sıra *The Muscovite* (Moskof) adlı yayında yer alan birçok katılımcı da bulunmuştur. Bu grup Slavcılarla (Slavophile) yakın bir görüş içinde olmuşlardır. Rusya'da, tıpkı diğer ülkelerde olduğu gibi, romantik milliyetçilik öncelikle idealist profesörlerin, yayıncıların ve öğrencilerin işi olarak ortaya çıkmıştır. Ancak zamanla devletin içine de sızdı ve giderek artan ölçüde bazı bakanları ve yüksek düzeyli yetkilileri etkilemiştir. Yine de hiçbir zaman imparatorun ve çoğu yardımcısının benimsediği esasen hanedan yanlısı ve eski rejimci bakış açısının yerini alacak kadar güçlü hale gelmedi. Eğitim Bakanı Uvarov, bu çelişkili etkileri dikkat çekici bir şekilde yansıtmıştır. Köken olarak bir aristokrat, inanç olarak bir gericiydi ve mevcut Rus rejimiyle tamamen özdeşleşmişti. Ancak buna rağmen, milliyetçi profesörleri destekledi, romantik ideolojiyle ilgilendi, ünlü "üçlü formül"ü (Ortodoksluk, Otokrasi, Milliyetçilik) ortaya attı ve zamanının entelektüel akımlarını hem yakalayan hem de yönlendiren bir figür olmak istedi. Ancak bu çelişkili duruşunun bedelini, 1848 devrimlerinden sonra bakanlıktan istifa etmek zorunda kalarak ödemiştir. Saldırgan Milliyet kavramı Viyana'ya hatta İstanbul'a kadar Rusya'nın toprak parçası olması düşüncesiyle yer edinmiştir (Riasanovsky, 1960, ss. 40–41).

ulusal kimliği açıkça ortaya konmuştur. Bu politikanın kuruluş amacı Alman kültürel milliyetçiliğine karşı, İmparator I. Nikolay'ın mutlak otokrasisini ve Ortodoksluk inancını korumaktan ileri gelmiştir (Himmelman, 2015, s. 19). Slav düşüncesinin tüm savunucularına göre Rus halkının İmparator I. Nikolay dönemi ve öncesinde dar bir şekilde sınırlandırılmış bir rolü vardı. Buna göre Slav topluluklar İmparator I. Nikolay'ın otokratik rejiminin sınırları içinde hareket edecek, İmparatorun itaatkâr ve minnettar çocukları ayrıca subayların sadık, kahraman askerleri olarak kalacaklardı. Serflik, Rus toplumunun vazgeçilmez bir direği olarak ifade edilmiş, bu nedenle halk, yerinde kalmalı ve efendisine itaat etmeliydi (Riasanovsky, 1969, ss. 138–139).

Buna karşılık, devletin askerlerine ve alt kadrolarına, hizmetlerinin takdir edildiği ve "değerli" oldukları hissini yeterince aşılayamadığı; bunun da çürümüş bir bürokratik işleyişi görünür kıldığı ileri sürülmüştür (Raeff, 1966, s. 59). Örneğin valilerin rüşvet, şikâyetler ve idari suistimaller karşısında kayıtsız kaldıkları; vergi tahsilatı yüksek olan yöneticileri korudukları; şikâyetçi olanların ise daha ağır sonuçlarla karşılaşabildiği belirtilir (Gerşenzon, 2001, s. 54).

Resmî Milliyet düşüncesinin ikinci ayağı olan otokrasi ise hükümdarın yönetme hakkını Tanrı'dan aldığı; dolayısıyla hükümdarın fikir ve icraatına müdahalenin meşru olmadığı varsayımına dayanıyordu. Bu anlayışa karşı gelenlerin cezası ölüm olmuştur (Riasanovsky, 1969, s. 96). Bu durum halkın herhangi bir söz hakkına sahip olmadığının göstergesiydi. Nitekim Avrupa'da meydana gelen gelişmeler hem Avusturya hem de Rusya'yı derinden etkilemiştir. İmparator I. Nikolay'ın baskıcı ve gerici politikaları devrim düşüncesinin Rusya tarihinde hiç olmadığı kadar yaygınlaşmasına neden olmuştur (Gerşenzon, 2001, s. 11).

Rus Milliyetçiliği taraftarları ve Alman kökenli Maliye Bakanı Kont E. Kankrin'in düşüncesi etrafında kümelenmeleri tam bir düşünce birliğinin yoksunluğunu da gözler önüne sermiştir. Slav milliyetçiliği düşüncesi etrafında birleşen Moskova profesörleri Şevırev, Pogodin ve Eğitim Bakanı Uvarov yer alırken bu düşünce kısmi olarak İmparator I. Nikolay'a kadar birçok kimse tarafından da desteklenmiştir (Riasanovsky, 1969, ss. 138–139). 1812 Anavatan Savaşı ile yükselişe geçen Rus milliyetçiliği ideolojisine Nikolay güvenmemiş ve hassasiyetle yaklaşmıştır. İmparatoru bu düşünceye iten ana neden, aşırı Rus milliyetçilerinin Baltık Almanlarına karşı çıkmalarıydı. İmparatorluğa sadakatle hizmet etmiş olan Baltık Almanları sırf Rus olmadıkları gerekçesiyle herhangi bir ayrımcılığa maruz bırakılamazdı. Özellikle İmparatorluğa her türlü hizmeti sağlamış olan Baltık Almanlarına karşı alınacak her türlü önlemi reddetmiştir (Seton-Watson, 1967, s. 268).

Alman kökenli Maliye Bakanı Kont E. Kankrin ise Rus devletinin kazandığı her şeyi Romanovlara borçlu olduğunu bu nedenle Rus İmparatorluğunun adının değiştirilerek bir bağlılık göstergesi olarak refahın yaratıcısının adıyla, Petrovia olarak adlandırılması gerektiğini ifade etmiş, devletin adının Petrovians veya İmparatorluk Romanovia olarak adlandırılması fikrini savunmuştur (Riasanovsky, 1969, ss. 138–139). Aşırı Rus Milliyetçileri ise gerçek manada sadık tebanın Rus kökenliler olduğunu ve bu nedenle Rus olmayanların Ruslaştırılması gerektiğini, Ruslaşmayı kabul etmeyenlerin ikinci sınıf vatandaş olarak görülmesi gerektiğini savunmuştur (Seton-Watson, 1967, s. 268).

Doktrinin üçüncü maddesi olan Ortodoksluk ise I. Nikolay döneminde ulusallıkla yakından ilişkilendirilen temel kurumlardan biri hâline gelmiştir. İmparator, Ortodoks Kilisesi'ni "devletin bir uzantısı" olarak konumlandırmıştır (Beaujeu Dufour, 2023, ss. 20–21). Kiliseyi mutlak monarşiye bağlı bir şekilde tutmuştur ve onu özgür bırakmamıştır (Pipes, 1974, s. 239). Bu durum halkın Ortodoks Kilisesi'ne yönelik saygı ve ulusal bağlılık duygusunun canlanmasını sağlamıştır (Beaujeu Dufour, 2023, ss. 20–21). Katolikliğe karşı geleneksel Rus düşmanlığı İmparator I. Nikolay'ın Polonyalı isyancılara karşı politikalarını sertleştirmesine neden olmuştur (Seton-Watson, 1967, s. 268). İmparator I. Nikolay Polonyalı soyluların iktidarına karşı gelmeleri ve siyasi olaylara karışmaları nedeniyle 64.000 Polonyalı soyluyu sıradan vatandaş seviyesine indirerek cezalandırmıştır (Pipes, 1974, s. 181).

İmparator I. Nikolay'ın özellikle Rusya'nın misyon arayışına getirdiği yeniliklerin yanında katı politikası onu Rus tarihinde önemli bir yere koymuştur. Rus Halkının İmparator I. Nikolay'a olan bağının ana nedeni, halka sosyopolitik sadakatin toplum nezdinde en yüce erdem olduğunun benimsetilmesi ve halkın bunu içselleştirmesi sayesinde ortaya çıkmıştır (Cavlak ve Doğan, 2019, s. 27).

İkinci Dönem: Ekonomik ve Entelektüel Gerileme

İmparator I. Nikolay döneminin mali politikası, 1823'ten 1844'e kadar Alman asıllı maliye bakanı Kont Kankrin tarafından yönetilmiştir. İmparatorun Baltık Almanlarına karşı olan güveni maliye bakanının rahat hareket etmesine neden olmuştur. Örneğin, Kont Kankrin'in yabancı tüccarları kayırdığı düşüncesiyle Rus tüccarları tarafından şikâyet edilmiş ancak şikayetleri dikkate alınmamıştır. Ayrıca Rusya'nın demiryolu inşasına karşı çıkmış, gereksiz seyahatlere yol açacağını ifade etmiştir. Bu nedenle Rusya'da 1855 yılına kadar 1000 verste yakın bir mesafede demiryolu inşa edilmiştir. Bu demiryolu Fransa'daki demiryolunun beşte biri ve Almanya'dakinin altıda birine eşit gelmiştir (Seton-Watson, 1967, ss. 245, 247–248).

Moskova Prensliğinin yükselişinden beri, Rusya İmparatorluğu, hizmetini ve ekonomik yükünü omuzlayan soylular (Toprak Sahipleri) üzerine kurulmuştur. Ancak Dekabrist Ayaklanması sonrası soylular, I. Nikolay'ın otokrasisini dizginleyecek en kuvvetli güç olarak görülmüştür. Fakat toprak sahibi soyluların idari görevlerini devralacak alt düzey devlet görevlilerinin olmayışı, bu sistemin kaldırılmasını engellemiştir. Ayrıca İmparatorluğun varlığı toprak ağalarının refahıyla yakından bağlantılı olmuştur (Riasanovsky, 1969, s. 207).

Serflik, Rus toplumunun en ağır sorunlarından biri olmuştur. İmparator Nikolay 30 Mart 1842 yılında devlet konseyinde, serflik konusunu düşünmenin toplum güvenliği ve devletin refahına karşı işlenmiş bir suç olarak ifade etmiştir (Seton-Watson, 1967, s. 227). Moskova milliyetçilerinden Pogodin, bu sistemin kaldırılması durumunda I. Petro'nun inşa ettiği devlet yapısının sarsılacağını ifade etmiştir. Kölelik (Serflik) sistemi hem kiliseyi hem de tahtı barındırır söylevi, serflik sonrası Rusya'da bir yıkım meydana geleceği düşüncesine neden olmuştur. Aristokrat kesimin otokrasiye katlanmasının en önemli nedeni olarak serflik sistemi gösterilmiştir (Riasanovsky, 1969, ss. 140–141). Nikolay bu sistemi kaldırmakla yalnızca güçlü bir sınıfın tepkisine neden olmakla kalmayacak, devletin temellerini sarsacaktı. Bu nedenle Nikolay belli bir süre toprak sahiplerinin çıkarlarına karşı çıkmadığı gibi köylüleri özel mülkiyete devretme uygulamasını sürdürmüştür (Seton-Watson, 1967, s. 228).

Bu durum 1825–1855 yılları arasında en az 556 köylü isyanının çıkmasına neden olmuştur. Büyük ayaklanmalar kan dökülerek bastırılmıştır (Fursov, 2024, s. 38). Köylülerin (Serfler), efendilerine itaatsizlikleri sorgusuz sualsiz en ağır cezalara çarptırılmalarına neden olmuştur. Eğer bir toprak sahibi serfini şikâyet ederse, devlet görevlileri sorgulamaksızın serfi suçlu bulur ve sert bir şekilde cezalandırırdı (Pipes, 1974, s. 155). Nikolay köylü sorununu önlemek adına sadece kendisine hesap veren gizli komiteler kurmuş, fakat bu komitelerin çoğu faaliyeti sonuçsuz kalmıştır (Fursov, 2024, s. 38).

I. Nikolay hem devlet çıkarlarını korumak hem de bir serfin sadece toprak ağasının mülkü değil, öncesinde devletin tebaası olduğunu ilan etmek amacıyla kısıtlamalar getirmiştir (Potashev, 2012, s. 182). 2 Mayıs 1833'te yayımlanan kararname ile kamuya açık pazarlarda serf satışı yasaklanmış ve herhangi bir aile bireyinin farklı kişilere satışı yasaklanmıştır (Seton-Watson, 1967, s. 234). Nikolay, 1826–1855 yılları arasında serfleri toprak sahibi soyluların keyfi eylemlerinden korumak amacıyla 367 devlet yasası çıkarmıştır. I. Nikolay dönemine, serfler için yapılan hamleler nedeniyle "Reform Laboratuvarı" evresi denilmiştir (Potashev, 2012, s. 183). Kırım Savaşı serflik sorununun derinleşmesine katkıda bulunarak, serfliğin ülkenin ekonomik, askeri ve teknik geri kalmışlığının ana nedeni olarak gösterilmiştir (Fursov, 2024, s. 39). Ayrıca Sovyet sonrası tarihçiler, Nikolay'ın tarım politikalarının serfliğin kaldırılmasının temellerini atmış olduğunu ve 1860 ile 1870 reformlarının bu dönemle yakın bir bağlantı bulunduğunu belirtmişlerdir (Potashev, 2012, s. 183).

Dekabrist Ayaklanması sonrası sivil toplum ve hukuk üstünlüğü İmparator I. Nikolay tarafından kendi rejimine karşı düşmanlık ifade eden fikirler olarak görülmüştür. İsyan aynı zamanda eğitimli aristokratlar ile halk arasında bir bölünme varken buna ek olarak aristokratik kesim ile rejim ayrışmasını eklemiştir (Hosking, 2001, s. 264). Moskova milliyetçileri olarak bilinen Slavcılar Rusya toplumunda aristokratik sınıf olgusuna karşıydılar. Ancak Pogodin onları besleyen serfliğin kaldırılması durumunda aristokratik kesimin bunu telafi etmek için otokrasiye sarılacaklarını ve I. Petro'nun inşa ettiği devlet yapısının sarsılacağını ifade etmiştir (Riasanovsky, 1969, s. 140).

1840 yılı sonrası Rus entelektüel yaşamı ve siyasi düşüncesi, Batıcılar ile Slavofiller olarak ikiye ayrılmıştır. İki taraf da mevcut toplumsal ve siyasi sistemden hoşlanmamış, reform istemiştir. Slavcılar serflere özgürlük istiyordu; hem Batıcılar hem de Slavofiller Rusya'nın Batıya nazaran sosyal politika anlamında bir misyonu olduğuna, bu sayede Rus halkının batıda çözümsüz olduğu kanıtlanmış toplumsal sorunları çözebileceğine inanmışlardı. Slavofiller Ortodoks Hristiyan, Batıcılar ise çoğunlukla ateistti (Seton-Watson, 1967, ss. 256–259).

Dekabrist Ayaklanması sonrası İmparator Nikolay hemen her alanı kontrol etmeye başlamış, 10 Haziran 1826'da İmparator emri ile Sansür tüzüğü yürürlüğe girmiştir. İmparator Nikolay hemen hemen her yazın etrafında ağır bir sansür uygulatmıştır. İmparator özellikle üç ana noktada toplumun sosyo-politik ve kültürel yaşamına sansürün uygulanmasını istemiştir; 1) Hukuk ve İç Güvenlik, 2) Mevcut hal ve şartlara ve hükümet türlerine göre Kamuoyunun (Toplumun) yönünün uygun olmasına, 3) Gençliğin Bilimi ve Eğitimi için; Petersburg'da Ana Sansür Komitesi, Moskova, Dorpat (Tartu) ve Vilna'da yerel komiteler oluşturulmuş. Ana Sansür komitesi doğrudan bakana, diğerleri ise eğitim çevrelerinin vasilerine (mütevelli) bilgi vermiştir (Tereşçenko, 2008, s. 80). İmparator I. Nikolay her şeyin tutarlı bir şekilde kendisine veya yönetimine karşı olmamasına dikkat edilerek yapılmasını istemiştir. Hükümdara karşı oluşabilecek her şeyi önlemek amacıyla Sansür Komitesi İç İşleri ve Dış İşleri bakanlarından oluşturulmuştur. Edebiyat eserleri sıkı bir ön denetime tabi tutulmuştur. Bakanlar özenli bir şekilde hemen hemen her şeyi titizlikle incelemiştir. Hükümet onayı olmadan herhangi bir şey basılmamış veya yayınlanmamıştır (Gerşenzon, 2001, s. 130). Özellikle sansür kurallarına aykırı olabileceği düşünülen hemen her şey sansürcü tarafından kaldırılarak okuyucunun düşünceleri yorumlama hakkı elinden alınmıştır (Tereşçenko, 2008, s. 81). Gazetelere verilen emirde Avrupa devletlerinin Anayasaları vs. devrimle alakalı hiçbir düşünceden bahsetmemeleri istenmiş, herhangi bir olayın sade ve mantık yürütmeksizin verilmesi emredilmiştir (Gerşenzon, 2001, s. 144).

Eğitim, İmparator I. Nikolay döneminde monarşi ve yönetim pratiğinin bir diğer alanı olmuştur (Riasanovsky, 1969, s. 142). 19 Ağustos 1827'de I. Nikolay, Halk Eğitimi Bakanı A. S. Şişkov'a yazdığı yazıda öğrencilerin devlet karşıtı olmadan tutarlı bir şekilde yetiştirilmelerini emretmiştir (Gerşenzon, 2001, s. 149). Ayrıca İmparator yazısında, eğitimin öğrencilerin sosyal statüsüne ve gelecekteki hedeflerine uygun olmasını, onların sosyal statüleri üzerine çıkması için çaba sarf etmelerini teşvik etmemesini emretmiştir (Seton-Watson, 1967, s. 219). Jandarma şefi Benckendorff imparatora, halkın anlayış düzeyini hükümdarınkine eşit seviyeye getirmenin İmparatorun gücünü zayıflatacağını bu nedenle halkı eğitmek için acele edilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Gogol, V. Dal gibi önemli yazarların halkın büyük çoğunluğunun okuma-yazma bilmeden kalması gerektiğini ifade etmişlerdir. Gogol'un halkın sadece kilise kitapları ile yetinmesini belirtmesi, V. Dal'ın eğitimin köylüleri eğitmekten çok şımartacağını ifade etmesi Rus entelektüelleri arasında tartışmalara yol açmıştır (Riasanovsky, 1969, s. 142). 8 Aralık 1828'de Şişkov'un yerine K. Lieven getirilmiş ve yeni bir eğitim tüzüğü yürürlüğe girmiştir. Eğitimde sınıf ayrımı gözetilmiştir. 1833 yılında Lieven'in yardımcılığını yapmış olan S.S. Uvarov[2] Halk Eğitimi Bakanı olarak atanmıştır (Seton-Watson, 1967, s. 218). 2 Nisan 1833'te yeni Eğitim Bakanı S. Uvarov'a gönderilen kararnamenin ardından, Uvarov[3], ortak görevlerinin halk eğitimini Rusya İmparatoru Nikolay'ın isteğine uygun, Ortodoksluk, Otokrasi ve Milliyet düşüncesinin ortak ruhu içinde yürütülmesini ifade etmiştir. Bu bağlılık ilkesiyle hareket eden Uvarov kısa zaman sonra Kont derecesine yükseltilmiştir (Riasanovsky, 1969, ss. 73–75). Eğitim Bakanı S. S. Uvarov, 1833 yılında yetkililere bir genelge göndererek, "halkın eğitiminin Ortodoksluk, Otokrasi ve Milliyetçilik (narodnost) ruhu içinde yürütülmesi" talimatını vermiştir. İlk iki slogan Rusya'nın kendine özgü kimliğini vurgularken, üçüncüsü Avrupa kültüründeki son gelişmelere bir saygı gösterisi olmuş ve Fransız devrimi sonrası Rusya'da milliyetçiliğin solgun bir yansıması olmuştur (Hosking, 2001, s. 267).

Okullarda İmparatorun otokrasisinin yararlı etkisini en iyi şekilde yansıtan eserler ders kitabı olarak okutulmuştur. Bu eserlerden Karamzin'in on ciltlik Rus Devleti Tarihi öncelikli ders kitabı olarak okutulmuş, ayrıca Eğitim Bakanı Uvarov'un İmparatorluk okullarında ders kitabı olarak benimsediği ve hükümdara verdiği raporda sıkça övdüğü Ustryalov'un Rusya Tarihi adlı eserine de yer verilmiştir (Riasanovsky, 1969, s. 103). Özellikle soylu çocukları için eğitimde sınıf ayrımı gözeten İmparator, onları kendi gözetiminden ayırmamış, onlardan eğitim karşılığında devlete en az 6 yıl hizmet etmelerini talep etmiştir (Seton-Watson, 1967, s. 219). Slav Milliyetçileri eğitimi halk arasında yaygınlaştırmak, bu sayede Rus sınırları içerisindeki tebaayı Rusya'nın kaderinde aktif bir güç olarak birleştirmeyi amaçlamıştır (Riasanovsky, 1969, s. 184). İmparator Nikolay 1848 yılında Fransa, Prusya, Avusturya, Macaristan, Eflak ve Boğdan'da patlak veren devrimler karşısında otoritesini korumak adına sert kararlarını sürdürmüştür. 2 Nisan 1848'de sayıları gittikçe artan, tüm yayınları denetleyen ve en katı sansürü sağlamak için Kont D.P. Buturlin başkanlığında özel bir komite kurmuştur. Entelektüel atmosfer Nikolay saltanatının sonuna kadar göz önünde ve baskıcı bir şekilde tutulmuştur. Nikitenko, 1850 yılında Rusya'da on iki sansür otoritesi olduğunu belirtmiştir (Seton-Watson, 1967, ss. 274–275, 278).

Öte yandan I. Nikolay döneminde kültür-sanat alanı da monarşik meşruiyetin bir vitrini olarak kullanılmıştır. İmparator, Yeni Ermitaj Müzesi'ni hanedan koleksiyonunu parlatmak ve sanat alanında monarşik ölçütler inşa etmek amacıyla yaptırmıştır. Rusya'nın ilk kamu müzesi olmasına rağmen halktan ziyade soylu kesime yönelik bir müze olmuştur. Batı sanatına ilgisi yüksek bir sanatsever olan I. Nikolay Batının sanatından etkilenmiş fakat özgürlükçü düşüncelere karşı çıkmıştır (Rebecchini, 2010, ss. 2–8).

İmparator I. Nikolay'ın okuyan genç kuşağı küçümsediği, entelektüel hareketlerin izlerini silmeye çalıştığı ve hatta yakın çevresinin dahi onu "tahta çıkan bir despot" olarak gördüğü yönünde değerlendirmeler bulunmaktadır. Kendisine sadık kimseler dışında hiç kimsenin onu iyi anmadığı ve lanet ettiği aktarılmıştır (Tarasov, 2007, ss. 4–5). Bu perspektife göre İmparator I. Nikolay iktidarını güçlendirmeyi öncelemiş, halkın refah ve mutluluğunu gözetmemiştir. Bozaslan ve Acar'ın yorumuna göre ise Sovyet sonrası Modern Rusya'nın devlet ve kurum yüceltici yaklaşımı, belirli açılardan bu dönemin siyasal mirasıyla uyumlu bir çizgi taşımaktadır (Bozaslan ve Acar, 2022, s. 642).

[2]1786 yılında doğan Uvarov, bir Fransız rahip tarafından eğitilmiş ve 1806'dan 1810'a kadar Viyana ve Paris'te diplomat olarak görev yapmıştır. 1810 yılında, muhtemelen eğitim bakanı Kont A. K. Razumovsky'nin kızıyla evlendiği için St. Petersburg'un Eğitim Müfettişi olarak atandığı düşünülmektedir. Uvarov, entelektüel yeteneklere ve gerçek edebi zevklere sahip bir adamdı. Antik tarih, klasik edebiyat ve Doğu konuları üzerine denemeler yazdı. Rusya'da, "Arzamas" edebiyat topluluğunun kurucularından biriydi. 1818'de Bilimler Akademisi başkanlığına atandı ve ölümüne kadar bu görevi sürdürdü. 1819'da St. Petersburg Pedagoji Enstitüsü'nün resmi olarak üniversiteye dönüştürülmesinden sorumluydu. 1821'de Runich'in St. Petersburg profesörlerine uyguladığı zulme karşı şiddetle mücadele etti, bakanlıktan istifa etti ve Maliye Bakanlığı'na transfer oldu. Burada altı yıl kaldı, 1824'te özel danışman, 1826'da senatör oldu. 1828'de Lieven onu Okul Tüzüğü'nü hazırlayan komiteye dahil etti ve 1832'de eğitim bakan yardımcısı oldu (Seton-Watson, 1967, ss. 219–220).

[3]Moskova Milliyetçileri Uvarov için, *"I. Aleksandr'ın sarayında terbiye edilmiş bir hizmetkar iken, I. Nikolay sayesinde kademesi yükseltilmiş bir devlet görevlisi haline geldi. Nikolay'ı, yeni ilkeler üzerine kurulu bir tür yeni eğitimin yaratıcısı olduğu fikrine inandırarak, Ortodoksluk, otokrasi ve milliyet kavramlarını ortaya attı. Ancak kendisi bir ateistti ve Hristiyanlığa (Protestan yorumu dahil) hiçbir şekilde inanmıyordu; otokrasi fikrine gelince kendisi bir liberaldi, Milliyet ilkesini öne sürmesine rağmen kendisi herhangi bir Rusça kitap okumayan, aksine Almanca ve Fransızca konuşup, yazan bir hizmetçiden ibaretti"* (Matsuzato, 2012, ss. 91–92).

Üçüncü Dönem: İmparator I. Nikolay'ın Dış Politikada Yayılma Siyaseti, Kırım Savaşı ve Ölümü

İmparator I. Nikolay'ın 30 yıllık saltanatı boyunca toprak genişlemesi üç yönde gerçekleşmiştir; Kafkasya, Türkistan ve Kuzeydoğu Pasifik (Seton-Watson, 1967, s. 289). I. Nikolay 1826–1828 İran ile yapılan savaş sonrası İran'ın Kafkas işlerine karışmasına son vermiş ve Osmanlı ile savaş hizasına gelinmesi nedeniyle İran içlerine daha fazla ilerlememiştir (Kurat, 1993, ss. 323–325). Bunun neticesinde İran ve Rusya arasında Türkmen Çayı Anlaşması yapılarak, Rusya'nın topraklarının genişlemesini sağlamıştır. Ancak İmparator I. Nikolay, 1722 yılında Safevilerin çöküşü sonrası kaybedilen Rus tüccarlarını denetlemek üzere konsolosluklar atama hakkını tekrar elde etmiş, Tebriz (1829), Reşht (1835), Astarabad (1846) gibi merkezleri yeniden canlandırmış ve genişletmiştir (Crews, 2012, ss. 176–177).

1828–1829 Osmanlı ile yapılan savaşta galip gelen İmparator I. Nikolay hem topraklarını genişletmiş hem de Osmanlı içerisindeki Ortodoks tebaasını himaye bahanesi ile Osmanlı içişlerine karışma imkânını elde etmiştir. Savaş sonunda yapılan Edirne Anlaşması ile Rusların Balkanlardaki nüfuzu artmıştır (Kurat, 1993, ss. 323–325). İmparator Nikolay bu anlaşma ile Osmanlının Balkanlarda önemli bir sahası olan Yunanlıların bağımsızlık kazanmasını sağladı. Bu anlaşma, Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan sonra Osmanlı'ya imzalatılan en ağır anlaşma olmuştur (Kara, 2005, s. 120).

İmparator Nikolay'ın dış politikası Avusturya ve Prusya ile olan ittifaka dayanmış ve üç devlet mutlak monarşiyi savunmuştur (Seton-Watson, 1967, s. 280). 1833 yılında Nikolay'ın, muhafazakâr Alman monarşileriyle girdiği ilişki, I. Nikolay'ın kendine özgü politikalarının doruk noktası olmuştur. 1833'te K. V. Nesselrode'nin yıllık raporunda Rusya'nın yıl içerisinde kendisine iki görev belirlediğini yazmış; Birincisi, doğuda mevcut olan anlaşmaya dayalı düzeni korumak, ikincisi, Batıda pozitif hukuka dayalı toplumsal düzeni yıkmayı amaçlayan devrimci propagandalara karşı bir savunma sistemi inşa etmek (Vıskoçkov, 2003, s. 369).

I. Nikolay çevresini askeri kesimden oluşturan bir liderdi. Rus ordusu ve Subayların mutlak itaati, İmparatorun mutlak iktidarını sağlamlaştırmasını sağladı (Gerşenzon, 2001, s. 31). Ancak içteki bu başarısına rağmen, İtalya ve Macaristan'daki yeni bir devrim korkusu Avusturya ve Rusya'nın ittifak aramasına neden olmuştur. Avusturya ile Avrupa'da çıkan devrimci hareketlere karşı 1833'te bugün Çek Cumhuriyeti sınırlarında bulunan Bohemya'nın Münchengraetz kentinde 6 (18) Eylül 1833'te bir antlaşma imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre Rus İmparatoru I. Nikolay'ın, Avusturya ve Prusya ile yaptıkları anlaşmada Osmanlı Devleti'nin varlığını mevcut hanedanın kontrolü altında sürdürmesini ortak bir yükümlülük olarak üstlenilmiş. Ayrıca gizli maddede ise Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'ya karşı hareket edilmesine karar verilmiştir. İmparator I. Nikolay bunun yanında 7 (19) Eylül tarihinde yapılan sözleşmede de Polonya mülkiyetindeki toprakların karşılıklı garantisini ve Polonya'daki devrimci harekete katılıp kaçanların iadesini istemiştir (Vıskoçkov, 2003, s. 369).

8 Temmuz 1833 yılında Rusya'nın Kavalalı Mehmet Ali Paşa isyanına karşı Osmanlı'nın istediği askeri yardımı göndermesi nedeniyle Hünkâr İskelesi Anlaşması yapılmıştır (Gencer, 2015, ss. 631–632). I. Nikolay, Hünkâr İskelesi Anlaşması ile bir bakıma hasta adam olarak nitelendirdiği Osmanlı devletini himaye ederken, Karadeniz ve boğazları da vesayetine almıştı (Özcan, 1999, s. 97). Bu durum I. Nikolay'ın bu sayede Osmanlıyı kontrol edebilme hakkı kazanmasını sağlamış ancak daha sonra 1840 yılında İngilizlerin bu duruma tepki gösterip, 1841 Londra Mukavelenamesi imzalayarak, Osmanlı topraklarının beş devletin (İngiltere, Fransa, Avusturya, Prusya ve Rusya) ortak garantisi altına alması ile Hünkâr İskelesi Anlaşması son bulmuştur (Kurat, 1993, s. 326). 1844 yılında I. Nikolay Rusya ve İngiltere arasında Osmanlı Devleti'ni paylaşmayı teklif etmiş, ancak İngiltere bu teklife olumlu bir yanıt vermemiştir (Özcan, 1999, s. 97).

İmparator I. Nikolay, İran ve Osmanlı ile giriştiği savaşları sona erdirdikten kısa bir zaman sonra Kuzey Kafkasya'daki dağlı halkları itaat altına alma emri verdi. Özellikle ticaret kervanlarına saldırılar düzenleyen Cerahlar, Kistler, Tagaurlar, Osetler ve İnguşlardan oluşan dağlık kabileleri 1830 yılında idaresi altına alarak bölgede Rus hakimiyetini sağlamlaştırdı (Çaycıoğlu, 2022, ss. 733–734).

İşgal edilen topraklardaki Türkler, Ermeniler, Gürcüler ve diğerlerinden gayrimuntazam birlikler oluşturuldu. 1812 Anavatan Savaşı'na katılmalarından dolayı Türkler vergiden muaf tutulmuştur. 1828–1838 yılları arasında Buryatlar, Hakasyalılar ve Yakutlar arasında kısa sürede bozkır Dumaları (kurultayları) kurulmuş, Gezgin (göçebe) halklar ise sadece kabile (soy) yönetmeliğine tabi tutulmuştur[4]. 1834–1835 yıllarındaki Başkurt isyanları I. Nikolay'ı, onları asker olarak yetiştirme fikrinden geri adım attırmıştır. Mektuplarında Başkurtların iyi bir halk olduğundan bahseden I. Nikolay, onların birer asker olarak yetiştirilmesinin Rusya için bir tehdit olacağını ifade etmiştir. Bu durumun sonucu olarak 1865 yılında Başkurtları topraksızlaştırma fikrinden vazgeçilerek

[4]22 Temmuz 1822 yılında Göçebeler yönetmeliği oluşturuldu. Aynı yıl Sibirya Kanunu adı altında bir yönetmelik çıkarılarak Sibirya'da yaşayan Türk kabileleri üç kısma ayrıldı: Yerleşik, Göçebe ve Gezgin. Birinci kesimde Tatarlar ve Altay bölgesinde yaşayan Türk boyları yer alırken, bunlar askerlik dışında köylüler ile eşit tutuldu. Göçebe olanlar ise Sibirya'nın doğu ve batı halkları olarak ifade ettikleri Buryatlar, Yakutlar, Hakaslar, Tunguzlar gibi Türk ve Moğol kabileleri ayrıştırıldı. Son kısımda Gezgin olarak nitelendirilen kimi Avrupalı ve Asyalı halklar yer aldı. Birçok aynı boydan gelen Türk ve Moğol kabileleri farklı birer halk olarak tanımlandı ve ayrıştırıldı. Birçok kabilenin yönetimi için farklı yönetmelikler hazırlandı. Ayrıca bulundukları bölgelerin valiliklerine veya bakanlıklarına bağlandılar (Vıskoçkov, 2003, ss. 316–319).

yönetmelik sistemi kaldırılmış, Başkurtlar sıradan köylü bir halk olarak hayatlarına devam etmişlerdir (Vıskoçkov, 2003, ss. 317–319).

I. Nikolay Türkistan'ı işgal edebilmek için 1833 yılında bozkırdaki istihkam (Sur) yapılarını yoğunlaştırdı. G.S. Karalin'in seferi sonucunda Hazar Denizi'nin doğu kıyısında Novo-Aleksandr tahkimat kaleleri kuruldu. Bunun sonucunda Sır Derya tahkimat hattının oluşturulması ve ardından Aral Gölü'nün batı kıyısındaki Kazak steplerinin işgal edilebilmesi için bir kale inşası planlandı (Vıskoçkov, 2003, s. 321). Fakat karşılarına 1837–1847 yılları arasında 33 Kazak boyunun güvenini kazanan Kazak lideri Kenesarı Han çıktı. Kenesarı Han'ın Kırgız beyi Orman Han ile yaptığı savaş sonrası 1847 yılında 32 Kazak sultanıyla birlikte Kırgız birlikleri tarafından öldürülmesi (Arıklı, 2015, s. 105), Rus birliklerinin karşılarında güçlü bir oluşum olmadan sırasıyla Kazakların üç cüzünü de ele geçirmesine neden oldu. 1845 yılında göçebelerin bir kısmı Rus uyruğunu kabul etti. I. Nikolay, Kazakları araştırmak için, han çocukları ve diğer Kazak çocuklarının Rusya'nın eğitim kurumlarında yetiştirilmesini istemiştir (Vıskoçkov, 2003, ss. 319–321).

İmparator I. Nikolay ayrıca Hive Hanlığını işgal edebilmek için Orenburg Genel Valisi Perovskiy'in 1837 yılındaki mektubundan hareketle ferman çıkardı (Ziyayev, 2007, ss. 61–66). Ancak çıkarılan bu ordu 1839 yılının 5 Aralığında Mangışlakın üst-yurt bölgesinde yer alan Beş-Tumak vahasında Hive kuvvetlerine karşı yaptıkları çarpışmayı kaybettiler ve bunun yanında ikinci defa taarruz yapmak isteseler de doğa olaylarından dolayı başarılı olamadılar (Saray, 1994, s. 44). İmparator I. Nikolay oldukça fazla olan zararın etkisiyle Hive Hanlığının işgali için 1840 yılında tekrar bir ferman çıkarsa da ortaya çıkan maddi yük bu harekattan vazgeçilmesine neden oldu. Bunun yerine askeri yürüyüş münasebeti altında Orenburg'da Hive Hanlığı hakkında bilgiler toplandı (Ziyayev, 2007, ss. 61–66).

1845 yılında, Turgay ve Irgız nehirleri hattında kaleler inşa edilmeye başlandı (Hayit, 1995, s. 63). 1846 yılında Kazakların güneydoğu kısmı, İli Nehri'ne kadar Rus birlikleri tarafından işgal edildi. I. Nikolay'ın emri ile Rus müfrezeleri aynı yıl Aral Denizi'ne ve Sır Derya'nın ağzına ulaştı. Bunun sonucunda 1846 yılında Novo-Petrovskoe, 1847 yılında Raimskoye tahkimatları, 1848 yılında da Kara-Butaksky ve Kos-Aralsky kaleleri inşa edildi (Vıskoçkov, 2003, s. 322). Bu sayede Hokand Hanlığına karşı olası bir savaşta kullanılabilecek çifte görevi olan müstahkem hat oluşturulmuş oldu. 1852 yılında I. Nikolay, amacına bir adım daha yaklaşarak Hokand Hanlığının komşusu oldu (Hayit, 1995, s. 63).

I. Nikolay emri ile 1853 yılında General Perovsky Hokand Hanlığına ait olan Akmescid'i ele geçirdi. İşgallerine devam eden General Perovsky 1854 yılında bugünkü Almatı sınırlarında yer alan Verniy tahkimatını kurdu. Bu süreçten sonra, Kırım savaşının da etkisiyle, yapılan tahkimat ve kaleler Türkistan'ın işgali için sağlamlaştırıldı (Vıskoçkov, 2003, s. 322).

Osmanlı devletini hasta bir adam olarak gören I. Nikolay hem Osmanlı'yı paylaşma hem de Boğazlara hâkim olma düşüncesindeydi. Bu amaçla İngiltere ile anlaşmak isteyen I. Nikolay'a ne İngilizler ne Fransızlar ne de Avusturya'dan destek geldi. Buna rağmen İmparator ordularını Osmanlı toprağı Eflak ve Boğdan'ın işgali için göndermiş, ayrıca Karadeniz'deki Osmanlı donanmasını imha ettirmiştir. Devletler blokunun oluşmasına neden olan bu durum 1854–1855 yıllarında Sivastopol'un işgal edilmesine ve 1856 yılında sonuçlanan Kırım Savaşı'nın Avrupalı devletlerin desteği ile Osmanlı devletinin galip çıkmasına neden olmuştur (Kurat, 1993, ss. 328–329). Otuz yıl hüküm süren İmparator I. Nikolay'ın 18 Şubat (2 Mart) 1855'te, bazı kaynaklarda Sivastopol'un düşeceği haberini alınca zehir içerek (Tarasov, 2007, ss. 4–5), bazı kaynaklarda ise haber aldıktan sonra hastalanarak öldüğü ifade edilmiştir (Kurat, 1993, ss. 328–329). I. Nikolay'ın saltanatı döneminde Rus ordusu Avrupa kara güçlerinin en büyüğü olarak kabul edilmiş, 1848–1849 yıllarındaki devrimci güçlere karşı başarısı beklentileri yükseltmiş, "Avrupa'nın jandarması" olarak itibar kazanmıştır. Ancak I. Nikolay'ın otokratik yönetimi, Kırım Savaşı'nın yarattığı hayal kırıklığı ile sona ermiştir (Seton-Watson, 1967, s. 280).

I. Nikolay'ın sarsıntılı otokrasi rejimi, dış siyasette Osmanlı üzerine sadece kendisini hâkim bir güç olarak görmek istemesi nedeniyle Rusya'nın yalnız kalması, askeri anlamda gelen Sivastopol yenilgisi ve iç idaredeki düzensiz yönetim I. Nikolay rejimini tamamen iflas ettirmiştir. Kırım Savaşı ile Rusya'nın Avrupa'da yayılması durmuş ve Rus devletinin prestiji büyük bir darbe yemiştir (Saray, 1994, s. 60).

Sonuç

14 Aralık 1825 Dekabrist Ayaklanması ile başlayan Nikolay dönemi, İmparatorun soylu kesime bakış açısını değiştirmesine neden olmuş, ayrıca I. Nikolay'ın mutlak monarşi ile 30 yıl boyunca Rusya'yı yönetmesinin ana nedenlerinden biri olarak gösterilmiştir. Öte yandan Dekabrist Ayaklanması Nikolay döneminde, devletin bel kemiğini oluşturan "Serflik" sisteminin sorgulanmasına neden olmuştur. I. Nikolay, serfliğin tasfiyesine doğrudan yönelmese de, serflerin statüsünü ve toprak sahiplerinin keyfiliğini sınırlamaya dönük çok sayıda düzenlemeyle (ör. 1826–1855 arasında çıkarıldığı belirtilen 367 yasa; Potashev, 2012, s. 183) I. Petro'dan itibaren kurumsallaşmış feodal yapının daha kırılgan hâle gelmesine katkıda bulunmuş; böylece kendisinden sonra gelen halefinin serfliği kaldırmasına elverişli bir idari zemin oluşmuştur.

İç siyasette bu güvenlikçi yönelim, kamusal alanın daraltılması ve entelektüel hayatın sıkı denetimiyle tamamlanmıştır. Bunun Rusya'nın entelektüel gerilemesine neden olduğu ifade edilse de, yazın dünyasında yer edinmiş Gogol ve V. Dal gibi isimlerin kendi toplumuna bakışı, Rus aydınlarının birlik idealini zedelemiştir.

Uvarov'un "Ortodoksluk–Otokrasi–Milliyet (narodnost)" üçlü formülü, I. Nikolay'ın isteğine göre şekillenmiştir. Baltık Almanlarına karşı yükselen katı tutum, I. Nikolay'ın aşırı Rus milliyetçiliği fikrinden geri durmasına ve Ortodoksluk mezhebini devletin emri altına tutmasına ve özerk bırakmamasına neden olmuştur. Eski rejim olarak ifade edilen Otokrasi düzeniyse İmparatorun isteğine uygun olması nedeniyle etkin bir şekilde uygulanmıştır.

Dış politikada ise Rusya'nın askeri gücünün Avrupa'da uzun süre "abartılı" bir algıyla değerlendirilmesi, 1848–1849 devrimci hareketlerin bastırılmasındaki rolün Rus prestijini artırmasıyla birleşmiş; bu prestij, I. Nikolay'ın Osmanlı üzerine daha özgüvenli biçimde yönelmesini kolaylaştırmıştır. Ancak Avrupa'da başlayan Rusya karşıtlığı I. Nikolay'ın Osmanlı üzerine ilerleme ve Boğazlar'a hâkim olma çabasını sınırlandırmış; 1853–1856 Kırım Savaşı, Rus yayılmacılığını durduran ve rejimin meşruiyetini zedeleyen temel kırılma noktası olmuştur.

Bununla birlikte I. Nikolay dönemi yalnızca baskı ve gerileme anlatısıyla sınırlanamayacak bir miras da taşır. Kurallı bir devlet çerçevesi ilk kez I. Nikolay döneminde oluşturulmuştur. Rus İmparatorluğunda haleflerinin Batılılaşma hamlelerine ve I. Nikolay'ın despotik bir yönetim anlayışı sergilemiş olmasına rağmen Serflik sisteminin güç kaybetmesini sağlamıştır. Sonuç olarak II. Aleksandr reformlarının önünü açmış ve Rusya'nın modern devlet atılımlarının inşasına katkıda bulunmuştur.

Kaynakça

Andreyeva, T. V. ve Vıskoçkov, L. V. (2011). *Nikolay I: Pro et contra (Zerkalo dlya geroya)* [I. Nikolay: Lehte ve aleyhte (Kahraman için bir ayna)]. İzdatelstvo RKhGA. https://russianway.rhga.ru/section/katalog/nikolay-i-pro-et-contra.html

Arıklı, E. (2015). *Başlangıçtan günümüze Kırgızistan ve Kırgızlar.* Nüans Kitabevi.

Beaujeu Dufour, N. (2023). *"National in form, Orthodox in content": An examination of Russia's imperial pursuits of Muslim Kazakh populations at the end of the Tsarist period* [Yüksek lisans tezi, Duke University]. https://hdl.handle.net/10161/27324

Bozaslan, M. ve Acar, E. (2022). Rusya'da değişmeyen devlet ideali. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24*(2), 639–656. https://doi.org/10.26468/trakyasobed.1075781

Cavlak, H. ve Doğan, M. (2019). Siyasal kültür ve yönetim şekli: Putin dönemi Rusya. *Sosyal Bilimler Metinleri, 2*, 25–34. https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbm/issue/50581/526849

Crews, D. R. (2012). Muslim networks, imperial power and the local politics of Qajar Iran. T. Uyama (Ed.), *Asiatic Russia: Imperial power in regional and international contexts* içinde (ss. 83–102). Routledge.

Çaycıoğlu, S. O. (2022). Çarlık Rusya'nın Kafkas hattı'nı inşası ve Kuzey Kafkasya'da hâkimiyet kurma mücadelesi. *Belleten, 86*(306), 717–754. https://doi.org/10.37879/belleten.2022.717

Fedorova, V. A. (1988). *Dekabristy v vospominaniyakh sovremennikov* [Çağdaşlarının anılarında Dekabristler]. Izdatelstvo Moskovskogo Universiteta.

Fursov, V. N. (2024). The land question in the peasant life of Russia in the nineteenth century. *Agrarian History, 17*, 38–45. https://agrarianhistory.com/archive/ru/17

Gencer, F. (2015). Hünkâr İskelesi Antlaşması'nın Osmanlı-İngiliz ilişkilerine yansımaları. *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi, 34*(58), 629–650. https://doi.org/10.1501/tarar_0000000622

Gerşenzon, M. (2001). *Nikolay I i evo epokha* [I. Nikolay ve dönemi]. Zakharov.

Hayit, B. (1995). *Türkistan devletlerinin millî mücadeleleri tarihi.* Türk Tarih Kurumu.

Himmelman, C. (2015). *"To fortify our fatherland": Russian national identity between East and West, 1825–1855* [Lisans tezi, Barnard College]. https://doi.org/10.7916/D86972T7

Hosking, G. (2001). *Russia and the Russians: A history.* Harvard University Press.

Kara, A. (2005). 1828–1829 Osmanlı-Rus savaşı ve Anadolu'da alınan tedbirler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(14), 115–131.

Kurat, A. N. (1993). *Rusya tarihi: Başlangıçtan 1917'ye kadar.* Türk Tarih Kurumu.

Lucewicz, L. (2018). Imperator Nikolay I o russkoy politike "Ot çistogo serdtsa…" [İmparator I. Nikolay Rus siyaseti üzerine: "Temiz bir yürekle…"]. *Przegląd Rusycystyczny, 3*(163).

Matsuzato, K. (2012). Intra-bureaucratic debate on the institution of Russian governors-general in the mid-nineteenth century. T. Uyama (Ed.), *Asiatic Russia: Imperial power in regional and international contexts* içinde (ss. 103–122). Routledge.

Özcan, B. (1999). Kırım Savaşı (1853–1856). G. Eren (Ed.), *Osmanlı* içinde (Cilt 2, ss. 97–113). Yeni Türkiye Yayınları.

Pipes, R. (1974). *Russia under the old regime.* Charles Scribner's Sons.

Potashev, A. F. (2012). Istoriografiya politiki Nikolaya I po krest′yanskomu voprosu [I. Nikolay'ın köylü sorununa ilişkin politikasının tarih yazımı]. *Istoricheskiye, Filosofskiye, Politicheskiye i Yuridicheskiye Nauki, Kul'turologiya i Iskusstvovedeniye. Voprosy Teorii i Praktiki, 2*(16), 182–185. http://www.gramota.net/materials/3/2012/2-2/49.html

Raeff, M. (1966). *Origins of the Russian intelligentsia: The eighteenth-century nobility and the 1825 revolt.* Harbinger Books.

Rebecchini, D. (2010). An influential collector: Tsar Nicholas I of Russia. *Journal of the History of Collections, 22*(1), 45–67. https://doi.org/10.1093/jhc/fhp030

Riasanovsky, N. V. (1960). Nationality in the state ideology during the reign of Nicholas I. *The Russian Review, 19*(1), 38–46. https://doi.org/10.2307/126191

Riasanovsky, N. V. (1969). *Nicholas I and official nationality in Russia, 1825–1855.* University of California Press.

Saray, M. (1994). *Rus işgali devrinde Osmanlı Devleti ile Türkistan hanlıkları arasındaki siyasi münasebetler (1775–1875).* Türk Tarih Kurumu.

Seton-Watson, H. (1967). *The Russian Empire, 1801–1917.* Clarendon Press.

Tarasov, B. N. (Haz.). (2007). *Nikolay Pervyy: Rytsar samoderjaviya* [I. Nikolay: Otokrasinin şövalyesi]. OLMA Media Group.

Tereşçenko, Ya. V. (2008). Tsenzura i jurnalistika v period pravleniya Nikolaya I [I. Nikolay döneminde sansür ve gazetecilik]. *Vestnik RGGU, 11*, 80–86.

Tsamutali, A. N. (2007). *Nikolay I: Lichnost' i epokha: Novyye materialy* [I. Nikolay: Kişiliği ve dönemi: Yeni belgeler]. Nestor-Istoriya.

Vıskoçkov, L. (2003). *Nikolay I.* Molodaya Gvardiya.

Ziyayev, H. (2007). *Türkistan'da Rus hâkimiyetine karşı mücadele* (A. Çelikbay, Çev.). Türk Tarih Kurumu.

Extended Abstract

Introduction

The reign of Emperor Nicholas I (1825–1855) is commonly remembered as a period of reaction and stagnation, and Nicholas has been called the "gendarme of Europe" and the "jailer of the Decembrists." The article sets out two periodizations of the reign. Following Kurat, the emperor turned to limited innovations out of fear of deposition between 1825 and 1830, autocracy hardened between 1830 and 1848 against the spread of the revolutionary movements that began in France, and from 1848 until 1855 it reached its most rigid form as a regime of police and gendarmerie, whereas Riasanovsky divides the reign into three periods bounded by 1830–1831 and 1848.

The Decembrist Uprising of 14 December 1825 and the Crimean War of 1853–1856 are identified as the two turning points of the reign. Nonetheless, Nicholas has also been described as a constructive statesman, since a regular state framework was first created during his reign and prepared the ground for the reforms of Alexander II. Against this background, the article argues that the reign should be understood not merely as an era of repression but as a period that left a contradictory institutional legacy to Russia's modernization.

Method

The article is a historical study based on published scholarship and source editions in Turkish, Russian and English. The reign is examined within a three-part thematic framework: the autocratic order and the mechanisms of political repression established after the Decembrist Uprising; serfdom and the economic and intellectual decline of the period; and the expansionist foreign policy toward Iran, the Ottoman Empire and Turkestan that culminated in the Crimean War.

Findings

The Decembrist Uprising broke out when about 3,000 soldiers refused to swear allegiance to the new emperor and was suppressed with artillery fire. The article identifies it as the first armed uprising against tsarist rule and the only one carried out by officers. Distrusting both bureaucrats and nobles, Nicholas established a personal chancellery whose Third Section, a secret police, interrogated about 600 people; of the 121 brought before a special court, 5 were sentenced to death, 31 to hard labor and lifelong exile in Siberia, and 85 to short terms of imprisonment. The emperor demanded unconditional obedience, limited hereditary nobility to the highest ranks, and treated the nobility as a service class whose influence he curtailed through governors acting as his personal representatives. The doctrine of Official Nationality, formulated by Sergey Uvarov in 1833 on the basis of Orthodoxy, Autocracy and Nationality (narodnost), became government policy: autocracy was grounded in a right derived from God, the Orthodox Church was kept subordinate to the state, and Nicholas rejected the measures against the Baltic Germans demanded by extreme Russian nationalists.

Serfdom is presented as the gravest problem of Russian society. Since abolition was expected to provoke the landed nobility and to shake the foundations of the state, Nicholas did not abolish it, and at least 556 peasant revolts broke out between 1825 and 1855. He nonetheless banned the sale of serfs in public markets and the separate sale of family members in 1833 and issued 367 laws between 1826 and 1855 to protect serfs from the arbitrary acts of landowners; post-Soviet historians, as reported by Potashev, connect these policies with the reforms of the 1860s and 1870s. Intellectual life was subjected to the censorship statute of 1826, to prior review of literary works and, after 1848, to a special committee under Count Buturlin. Education was to correspond to the social status of pupils and to follow Uvarov's triad, and after 1840 intellectual life divided into Westernizers and Slavophiles, both of whom sought reform.

Expansion proceeded toward the Caucasus, Turkestan and the North Pacific. The war with Iran (1826–1828) ended with the Treaty of Turkmenchay, and the war with the Ottoman Empire (1828–1829) with the Treaty

of Edirne (Adrianople), which increased Russian influence in the Balkans. Foreign policy rested on the alliance with Austria and Prussia confirmed at Münchengrätz in 1833, and the Treaty of Hünkâr İskelesi (Unkiar Skelessi) of the same year placed the Ottoman Empire, which Nicholas regarded as a "sick man," and the Straits under Russian tutelage until the London Convention of 1841. In Central Asia, fortresses were built across the steppe, the campaign against Khiva failed in 1839, and Akmescit was taken from the Khanate of Kokand in 1853. The occupation of Wallachia and Moldavia and the destruction of the Ottoman fleet in the Black Sea produced a coalition of European powers and the Crimean War. Nicholas died on 18 February (2 March) 1855; some sources report that he took poison on learning that Sevastopol would fall, others that he fell ill after the news.

Conclusion

The article concludes that the Decembrist Uprising changed the emperor's view of the nobility and is one of the main reasons why he ruled as an absolute monarch for thirty years. Although Nicholas did not move directly toward abolition, his regulations limiting the arbitrariness of landowners made the feudal structure institutionalized since Peter I more fragile and created an administrative ground on which his successor could abolish serfdom. At home, the security-oriented course narrowed the public sphere and tightened control over intellectual life; although this is said to have caused Russia's intellectual decline, the article holds that the views of writers such as Gogol and V. Dal, who maintained that most of the people should remain illiterate, damaged the ideal of unity among Russian intellectuals. In foreign policy, the prestige gained in suppressing the revolutionary movements of 1848–1849 encouraged a more confident course toward the Ottoman Empire; however, growing opposition to Russia in Europe limited this course, and the Crimean War halted Russian expansion and damaged the legitimacy of the regime. Consequently, the reign cannot be reduced to a narrative of repression and decline, since a regular state framework was first created under Nicholas I, serfdom lost strength, and the way was opened for the reforms of Alexander II and for Russia's later efforts toward a modern state.

The Past and Present of Emperor Nicholas I

Yılmaz, Osman

ABSTRACT

The economic disruptions caused by the French invasion and the death of Emperor Alexander I marked the beginning of a period of political and social instability in the Russian Empire. The diffusion of liberal ideas from Europe fostered the spread of clandestine organizations and strengthened oppositional thought, particularly among educated circles. The Decembrist Uprising of 14 December 1825, which erupted during Nicholas I's accession to the throne at Senate Square, became a decisive turning point in the consolidation of a security-oriented and autocratic mode of governance. This article examines the reign of Emperor Nicholas I through a three-stage analytical framework. The first stage focuses on the establishment of an autocratic state structure and mechanisms of political repression in the aftermath of the Decembrist Uprising. The second stage analyzes economic and intellectual stagnation, with particular attention to the serfdom system and the fiscal, administrative, and cultural order. The third stage addresses Russia's expansionist foreign policy toward Iran, the Ottoman Empire, and Turkestan, culminating in the Crimean War of 1853–1856. Here, it is argued that the reign of Nicholas I should be understood not merely as an era of repression, but as a historically significant period that produced a contradictory institutional legacy, one that shaped the foundations of Russia's subsequent modernization process.

Keywords: Nicholas I, Decembrist Uprising, Autocracy, Serfdom, Crimean War, Russian Empire